

עטרת שרוב

עלון שבועי שיע"י מוסדות קאמרגא בארה"ק – בניסיונות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
רח' ארזי הבירה 48 ירושלים
פרשת תולדות

בס"ד, עי"ק פרשת תולדות
א' כסלו תשפ"ב – שנה י"ג גליון תקפ"ג

זמני הדלקת הנרות ומוצי"ש

ירושלים	4:10	5:23	6:03
בני ברק	4:25	5:25	5:59
ניו יורק	5:29	6:46	6:58
מונטריאל	5:17	6:34	6:46

נא לשמור על קדושת הגליון

עטרת ראשנו

דברי תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ויעתר יצחק להוי"ה לנכח אשתו כי עקרה הוא ויעתר לו הוי"ה ותהר רבקה אשתו (כח כא).

בלקו"ת, שנכ"ח בגי' מז"ל העולה ג"פ שם הוי"ה, והענין שחז"ל אומרים במסכת נדה (לא). שלשה שותפין יש באדם, הקב"ה ואביו ואמו. היינו שצריך האדם לזכר החלק החמרי שיש לו מאביו ואמו, עד שיעשה צורה כמו החלק של הקב"ה, ואז יגיע לדביקות האמיתית בקב"ה. וזה מרמז הג"פ שם הוי"ה להורות שצריך האדם לזכר את עצמו עד שישרה שם הוי"ה על כל ג' חלקיו שיש בו, ועי"ז יהיה עיקר תפילתו לאשתו לתיקון השכינה הקדושה.

אל יתלה תפילתו בזכות עצמו

ועוד צריך המתפלל לדעת שלא יתלה בתפילתו שיהיה נענה בזכות עצמו, ולכן אינו דומה תפילת צדיק בן צדיק לתפילת צדיק בן רשע, כי הצדיק בן צדיק תולה הכל בזכות אבותיו.

חסד של אמת הוא ברצון בלי זכות

וזה מרמז תיבת ויעתר כי זה איתא שם בלקו"ת שעת"ר עה"כ בגי' שם אדנ"י במילואו העולה תרע"א, וב"פ ו"י של ויעתר נעשה צורת א'. והענין שמבואר ממרן הבעש"ט זלה"ה (בעש"ט עה"ת לך לך אות כו) על מה שחז"ל אומרים במסכת שבת (קנו). שאין מול לישראל. והקשו שם בתוספות הא אמרינן (מועד קטן כח). בני חיי ומוזוני לאו בזכותא תליא מלתא אלא במזלא. ותירץ אי"ן ר"ל דבר שהוא א"ן, שהוא הרצון הנקרא אין לרוב ההעלם שאין משיגים, זהו מול לישראל. וזהו כוונת חכמינו ז"ל ג"כ, בני חיי ומוזוני לאו בזכותא תליא אלא במזלא, היינו במזל א' שהוא הרצון, מה שנוזל מהרצון והוא למעלה מזכות, כי מה שמוגיע בזכות אינו חסד של אמת, שהרי מוגיע לו התשלום, והחסד של אמת הוא ברצון בלי זכות.

ע"י אין המשיך בנים

וזהו ויעתר שהמשיך יצחק מבחינת א' בסוד א"ן, ע"י שלא תלה בזכות עצמו. לעת"ר שם אדנ"י בחינת מלכות, לנכ"ח ע"י שהמשיך את הג' הוי"ת לכל ג' חלקיו כנ"ל, ועי"ז המשיך למטה בנים בסוד נכ"ח ר"ת נ'שמת כל ח"י.

רעוא דרעוין תשס"ט לפ"ק

לפי"ז יש לפרש ויעתר יצחק להוי"ה היינו שהתפלל יצחק אבינו שיהיה שם הוי"ה שהוא בחינת ז"א קדישין בשלימות בכל קומתו בכל העשר ספירות. וגם התפלל על תיקון השכינה, וזהו ויעתר כי איתא בלקו"ת תורה ממרן ארז"ל על ויעתר שהוא בגי' שם אדנ"י במילוי, הכוונה שיצחק התפלל להוי"ה לתיקון ולתועלת השכינה, וזהו לנכח אשתו אשה מרמז לשכינה, שלא התפלל על אשתו רק עיקר תפילתו היה לנכח אשתו לשכינה שדומה ונקראת אשה, שכל תפלת יצחק אבינו היתה על תיקון השכינה.

יצחק אבינו השפיע מתיקון השכינה למטה

וזהו כי עקרה הוא הקרי הוא 'היא' והכתיב 'הוא', לרמז שיצחק התפלל שיהיה שלם ו"ה משם הוי"ה שהוא בחינת תיקון ז"א קדישין, וא' מכסא שהוא בחינת תיקון המלכות. וממילא נמשך ג"כ למטה ותהר רבקה אשתו.

התפילה היא לצורך גבוה

ולכן דרשו חז"ל (יבמות סד). ויעתר לו ויעתר להם מביעי ליה, לפי שאינו דומה תפלת צדיק בן צדיק לתפלת צדיק בן רשע, כי תפילת צדיק בן צדיק יודע שעיקר התפילה היא לצורך גבוה, כי אינו מרגיש חסרונו הגשמי, כמו שאמרו חז"ל (ברכות ז). צדיק ומזב לו היינו צדיק שאינו מרגיש בחסרונו הגשמי שטוב לו כל מה שיש לו, הוא צדיק בן צדיק. אבל צדיק ורע לו הוא צדיק בן רשע.

בזיוכד איבריו משתתף בענין השכינה

והנה כדי שהאדם יגיע למדרגת הגדולה הזאת שאינו מרגיש צער אלא צער השכינה, הוא ע"י שיוכד כל איבריו וגידיו הגשמי, כי אם לא ויתכוון להתפלל על השכינה כדי שיהיה נענה בקרוב, ובוהן לבות יודע שאין זה אמת כמה שמתפלל על השכינה כי אינו מכוון בזה אלא להנאת עצמו, על כן אפשר שיהיה נדחה מכל וכל.

בזיוכד איבריו יזכה לדביקות אמיתית

וזה מרמז ג"כ לנכח אשתו, כי זה איתא

סוד התפלה לתיקון השכינה

הנה ידוע ממרן מהבעש"ט הקדוש זלה"ה (בעש"ט עה"ת נח אות קנב) שסוד התפלה הוא, שיתפלל האדם לתועלת השכינה, שהיא נקראת תפלה, שמתפללת למלאות חסרונה, וכל מה שנחסר באדם, הוא בשביל שיש חסרון זה ממש בשכינה ברוחניות, כי כל אחד יש לו חלק אלוה ממעל, שכל אחד יש לו חלקים בשכינה, וצריך האדם לייחד יהודים ולהתפלל שיתמלא החסרון ויתוקן הפגם למעלה, ובתיקון למעלה ממילא נמשך למטה.

פגם בספירות ע"י העונות

ועוד איתא מהאר"י הקדוש (ע"ח שער המלכים פ"ו, ושם בשער הכללים פ"ב) שעל ידי עונות ופשעים ח"ו, גורמים לסלק שלש ראשונות, שהם בחינת ראש, היינו כתר חכמה בינה של ז"א קדישין שהוא בא בבחינת תוספת, ועל זה אמרו חז"ל במסכת סוטה (ג). אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שמות. כי מסתלקים ממנו שלש ראשונות, שהם בחינת ראש. וכן ט' ספירות של מלכות שמים, מכתר עד יסוד צדיק שלה, הם ג"כ מסתלקים בעת עונות ופשעים של בני אדם שבעולם העשייה הזה.

הפגם הוא בוי"ה משם הוי"ה

ושני הבחינות האלו, הוא ו"ה משם הוי"ה שעד שם מוגיע פגם התחתונים, משא"כ ב"ה משם הוי"ה בחינת או"א אינם מוגיעים פגם התחתונים, וכמו שרואים במעשה עמלק שפגם בו"ה משם הוי"ה כמ"ש 'כי יד על כס יה' (שמות יז טז) ופרש"י שם, שאין שמו שלם ואין כסאו שלם עד שימחה שמו של עמלק כולו.

האבות הקדושים תיקנו טהא אדם הראשון

וזה מבואר בזוה"ק (ח"ג קיא): שאדה"ר עבר על ג' עבירות ע"ז ג"ע וש"ד, וכל אחד מהאבות הקדושים תיקנו חלק מהחטאים האלו, שאברהם תיקן ע"ז, ויצחק תיקן ש"ד, ויעקב תיקן ג"ע.

יצחק אבינו תיקן השכינה בתפילתו

עטרת פז

אמרות טהרות מרבתינו זי"ע

וַיֹּאמֶר עֲשׂוּ הִנֵּה אֲנֹכִי הוֹלֵךְ לְמוֹת וְלָמָּה זֶה לִּי בְכֹרֶךָ (כה לב).
הענין, כי עשו משורש קין, יעקב משורש הבל, לכן קין בן בכור ועשו, ולעתיד כשיתוקן המלכים דאדם יחזור קין אל כל המעלות בכורה כהונה מלכות, והוא בעת שיתבטל הרע בלע המות יתבטל המות והקליפה והרע מן העולם, כמבואר בשער הגלגולים פרק כ"ג. כי קין מן הגבורות, והיה הבכור מבחינות גבורות מלכות, ולעתיד יהיה כהנים ומלכים, כי הגבורה הוא הבכור מלכות עטרת בעלה, ולו משפט הבכורה והכהונה והמלכות ולעתיד שיתבטל המות והרע, כל נשמות שהם מקין יחזור להם כהונה ובכורה ומלכות אם תיטב שאת' (ד ז), 'יתר שאת' (מט ג). וזה שאמר עשו, הנה בעולם הזה אנכי הולך למות ואין מעלת הבכורה בעולם הזה כלל עד לעתיד, ולמה זה לי בכרה כיון שאנכי הולך למות ואין שום מעלה בכורה בעוד שהמות שולט בעולם, ובוזה כפר בתחיית המתים, ולא נשאר לו שורש וענף אלא בעקב בעולם עשירה, ובוזה תבין כל ההמשך הענין.

זהו ח' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

וַיֵּשֶׁב יִצְחָק בְּגֵרָה (כו ו).

ביאר מרן הריב"ש טוב משנה (אבות פ"ה מכ"ב) שלשה דברים, עין טובה, רוח נמוכה, נפש שפלה, מעולם התיקון, וכנגדם עין רעה גבוהה נפש רחבה. וצדיקים מהפכין כל המדות רעות לעבודת השם, כמעט וישב יצחק עשה יושב ותיקון בגר"ר ג'בוהה ר'עה ר'חבה, כי הצדיקים מהפכין כל מדות רעות לעבודת השם, ויגב"ה לבו בדרכי השם (דברי הימים ז י). עינו רע"ה על עצמו שמעדין לא יצא כלל בעניני עבודה ולא התחיל בה. ואתהלכה ברחב"ה (תהלים קט מה). ואחר שנתן התנא סימנים, וכדי שלא ימשוך מעות למפשי העולם, אמר 'מה בין' שאתה לא תכיר אותם בטפשות אלא הוא מסור לבוהן לבות, 'ואלו אוכלין ואלו יורדין' אבל לא תכיר אותם אע"פ שנתתי לך סימנים מובהקים, ועיקר להיות דבוק בדביקות בצדיק אמת ובתורה לשמה לפי יכלתו וינצל מכל אלה. הקדמה

נתיב מצותיך מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

עטרת חכמים

עיונים וביאורים מרבתינו זי"ע

לֵךְ נָא אֶל הַצֵּאֵן וְקַח לִי מִשֵּׁם שְׁנֵי גְדֵי עֲזִים טְבִים וְאֶעֱשֶׂה אֹתָם מִטְעָמִים לְאֹבִידְךָ כַּאֲשֶׁר אָהַב (כו ט).

אפשר לומר בדרך רמז, שזה ידוע שיצחק אבינו ע"ה היה תמיד הולך במדת הגבורה בבחינת 'פחד יצחק' (לקמן לא מב). וזה באמת מדה קשה, כי צריכים להיות קצת ותרן בבחינת חסד ורחמים ובפרט לבניו, ולא שח"ו ללכת בדרך הקפדה וגבורה, ולזה היה מדתה של רבקה אמנו, שהייתה מנהגת עם יעקב להמתיק דרך הגבורה של יצחק, אבל לא לעשו הרשע כי היתה שונא אותו, מפני שלא הלך בדרך התורה"ק. וזה שהיה רוצה יצחק ליתן את הברכות לעשו הרשע, אבל ליעקב אבינו ע"ה לא רצה ליתן, רק אם יעקב יהיה באמת ראוי לכך מצד הדיון, ולא בבחינת רחום וחנון, כמו שהובא ברש"י ישן, עה"פ 'יתן לך האלהים' (לקמן כו כח) וז"ל: מהו האלהים בברכה. ומפרש בדיון, אם ראוי לך יתן לך, ואם לאו לא יתן לך. אבל לעשו אמר 'משמני הארץ יהיה מושבך' בין צדיק בין רשע, יתן לך. וממנו למד שלמה כשעשה הבית סידר תפלתו, ישראל שהוא בעל אמונה, ומצדיק עליו הדיון, ולא יקרא עליך תגר, לפיכך 'ונתת לאיש ככל דרכיו אשר תדע את לבבו' (מלכים"א ח למ), אבל נכרי (כמו עשו הרשע) מחוסר אמונה, לפיכך אמר 'אתה תשמע השמים' וגו', 'ועשית ככל אשר יקרא אליך הנכרי' בין ראוי בין שאינו ראוי תן לו, כדי שלא יקרא עליך תגר, עכ"ל של רש"י הקדוש ברש"י ישן. ולזה רבקה אמנו ע"ה לא היתה רוצה שרק אם מצד הדיון, כשיהיה ליעקב זכיות אז יהיה לו הברכות, אבל אם חו"ש לא יהיה לו כל כך הרבה זכיות, אז לא יהיה לו הברכות, כי יצחק היה מתנהג במדת הגבורה.

וזה שביקשה רבקה אמנו מבנה יעקב אבינו ע"ה, שהוא מידת התפארת, ואמרה לו 'לך והבא שני גדיי עזים' עזים טבים' בנימטריא גבור"ה, היינו שיבוא השני גדיי עזים כדי להמתיק את הגבורות של יצחק, ע"י שישחמו אותם ליצחק אבינו ע"ה, 'זאעשה אתם מטעמים לאבדך' להמתיק את הדינים, שבין שיהיה ראוי ובין חו"ש לא יהיה ראוי, יחול הברכות על יעקב אבינו ע"ה, ועל כל זרעו אחריו עד סוף כל הדורות, בין שהם מתנהגים בבחינת בנים, ובין שהם מתנהגים בבחינת עבדים, יהיה להם כל טוב אכיה"ר. ובפרט שאנחנו לומדים את התורה"ק, ועי"ז מתקיים העולם, כי אם חו"ש לא ילמדו יעקב אבינו ע"ה ובניו אחריו את התורה"ק, יחזור העולם לתהו ובהו חו"ש, כמ"ש 'אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי' (יזמיה לה כ).

מעשה שלום מרבינו שלום מקאמרנא

עטרת רז

רזי תורה מרבתינו זי"ע

וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עֲשׂוֹ אִישׁ יָדַע צִיד אִישׁ שָׂדֶה וַיַּעֲקֵב אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֲהֶלִים (כה מז).

אבל לא היה מכון, אלא שאמר זאת בפיו לכד, ולא היה מיוחד ח"ו.
לזה כתיב אח"כ 'כי ציד בפיו' היינו יחוד של ד' שמות אלו הנ"ל, ועוד 'כי ציד בפיו' ר"ת מספר שם יב"ק מספר הוי"ה אלקים, וס"ת יו"ד, וגו' תיבות 'כי ציד בפיו' עולה רל"ב, ד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, לזה יצחק אבינו ע"ה היה חושב שהוא מארי דרזין ולא יעקב ח"ו, אבל כל זה לא היה לעשו אלא 'כי ציד בפיו' הטמא, ולא היה בו אלא בפיו בלבד לומר לאביו כדי שיחשוב אביו שהוא צדיק, כמו שכתב רש"י וזה"ה, אבל רבקה אמנו ע"ה לא היתה יודעת מייחודים אלה, אלא ראתה שיעקב יושב ולומד תורה לזה חשבה ואמרה בודאי מי שלומד תורה הוא דקדושה.

בן בית' דף פג מרבינו אליעזר צבי מקאמרנא

ק"ד, ב' שמות ב"ן, ד' שמות הוי"ה ב"ה, 'איש' שהוא בחינת צדיק כנודע מאיש ח"ו, אלא כאן לא כתיב ח"ו אלא סתם איש, וזהו שחשב יצחק אבינו ע"ה שעשו הוא בעל מארי דרזין וסודות, שידוע בסוד 'יודע אדם את חוה אשתו' (ד א) 'איש יודע צייד' ד' שמות הוי"ה ב"ה, 'איש שדה' מלכות שמים, שדה תפוחין קדישין, וכך היה סוכר יצחק אע"ה, לזה אהב אותו יותר מיעקב, כי אצל יעקב לא כתיב אלא 'איש תם יושב אהלים' ולא היה יצחק יודע בו אם הוא בעל מארי דרזין כל כך כמו עשו.

אבל לא היה כן, כי עשו כל עשיותיו היה דקליפה, וח"ו לומר שהיה מיוחד יחודים קדושים אלא שהיה שומע מיצחק אביו שצריך לייחד יחודים קדושים בעולמות העליונים לזה למד ממנו דרך זה,

ר"ל צ"ע, למה כתיב אח"כ 'ויאהב יצחק את עשו' אעפ"י שיש מעמים הרבה בדברי רז"ל, אבל אחר כל זה קצת קשה היאך יצחק אע"ה שהוא קדוש השם ב"ה יכול לאהוב את הרשע הזה.
אלא לזה כתיב 'ויגדלו הנערים' ששניהם נתגדלו, אלא יעקב נתגדל בקדושה, ועשו נתגדל אצל הקליפה, כדאיתא כיוצא בו (לק"פ ז יז) כי המלכות נקראת תחיכת שדה חוץ לגן, ועין החיים הוא בגן עצמו, ובחתיכת שדה הנ"ל שם סוד עין הדעת טו"ר, ונקרא עין השדה. והנה עשו שהוא בקליפה נקרא 'איש שדה' מקום השדים והקליפות שאינו בישוב, אך עכ"ז בהיות בו ניצוצין קדישין קראו 'איש שדה' ולא איש מדבר, כי כן היה ראוי לקוראו, כי מדבר הוא יותר גרוע משהו כנודע.
לזה כתיב כאן ועשו איש יודע צייד' העולה

שולחן הטהור

לקט הלכות מספר 'שולחן הטהור' וזר זהב' לרבינו יצחק אייזיק מקאמרינא זי"ע

כשיש לו פת גדול קיבר ופת סולת קטן מזה קודם, נכון ליטול ידיו לפני שיאכל פת כסנין. סימן קסח

פת נקי וקטן קודם

ד. אם יש לפניו פת גדול דקיבר ופת סולת קטן ושניהם שלימים, יברך על הקטן של סולת. (אליה רבה^א):

נטייל לפת כסנין

ה. פת כסנין שדרכו לכוס לסעוד הלבב בעלמא ולא לשבוע, אם אינו שבע ממה שאכל יברך בורא מני

מזונות ואחריו מעין שלש^ב, ונכון שיטול ידיו קודם שיאכל פת כסנין נטילה הראויה, ולא יברך, שמא יארע לו שיאכל כדי שביעה וצריך לברך שלש ברכות, והרי אכל בלא נטילת ידים^ג, וחמירא נטילת ידים, כי האוכל בלא נטילת ידים נעקר מן העולם^ה, והרי הוא כאלו בא על אשת איש^ד, וסופו להתגלגל במים היורדין^ה, ואמר בזהר^ה אילו הווי עלמא ידעו צערא דא הווי בכיין תדיר:

מסגרת השלחן

דעובר על דברי חכמים חייב מיתה, דכתיב 'ופורץ גדר ישכנו נחש' (קהלת י ח). ע"כ. [וראה בתוספות (שם ד"ה נעקר מן העולם): תימה לר"י לפירוש רש"י דפירש דעובר על דברי חכמים חייב מיתה מאי אריא נטילת ידים אפילו כל דברי חכמים נמי. ועוד קשיא דאמר הכא דעונשו מיתה, ובפרק במה אשה יוצאה (שבת סב:) אמרינן דעונשו עניות, כדאמר שלשה דברים מביאין את האדם לידי עניות המזלזל בנטילת ידים, ובפרק עושין פסין (עירובין כא:) מעשה ברבי עקיבא שהיה חבוש בבית האסורים וכו' עד מה אעשה שחבירי חייבו עליה מיתה, ונראה דלזול שמזלזל בה תמיד עונשו עקירה על ידי עניות דקשה מיתה על ידי נחש ונעקר מן העולם דאמר (סוכה מה: סנהדרין סג.) כל המשתף שם שמים ודבר אחר נעקר מן העולם, ובפרק קונם יין (נדרים סב.) כל המשמש בכתרה של תורה נעקר מן העולם, לאו בחדא מחיתא ניהו דעניות, אלא מיתה חטופה או משונה. ע"כ.]

ו. כדאיתא בגמרא (סוטה ד:): כל האוכל לחם בלא נטילת ידים כאילו בא על אשה זונה, שנאמר (משלי ו כו) 'כי בעד אשה זונה עד ככר לחם'. ע"כ.

ז. כדאיתא בשער הגלגלים (הקדמה כב) וז"ל: גם המזלזל בנטילת ידים, מתגלגל במים. וזה סוד פסוק (תהלים קכד דה) 'אזי עבר על נפשנו המים הזדונים', 'ברוך ה' שלא נתננו טרף לשניהם'. כי הנה ר"ת 'נתננו טרף לשניהם, ר"ת נטל. וזה סוד מה שאמרו ז"ל (סוטה ד:): האוכל בלא נטילת ידים נעקר מן העולם, ונדון במים כנז"ל. גם ממילא רמז להפך ואמר, 'ברוך ה' שלא נתננו טרף לשניהם', ר"ת שנטל, כי על ידי שנטלנו ידינו, לא נתננו טרף לשניהם של המים הזדונים הנז"ל, ולכן ברוך ה', שלא עשנו כמו הרשעים, שאינם נוטלים ידיהם. ע"כ.

ח. לשון זה מובא ב'חסד לאברהם' (מעין ה נהר כד): והשוף דמים יתגלגל במים ואין לו מנוחה, ועיקר צערו במקום אשר מקלח המים ונופל על הקילוח, וסימנך 'על הארץ תשפכנו כמים' (דברים יב טז), ואלו הוי ידעי עלמא בצער הדין הווי בכיין תדיר. ע"כ. וכן הוא בעמק המלך (שער טז פרק מה). וראה עוד לעיל (סימן קנח ס"א, סימן קס"ב).

א. כתב האליה רבה (סק"ד) על הא דאיתא בש"ע (ס"ב) אם שתי שלמות ממין אחד, אחת גדולה ואחת קטנה, מברך על הגדולה, וז"ל: כתב נחלת צבי (סק"ב) דוקא אם שניהם שוים ביופ, אבל אם הקטן פת ונקי והגדול פת קיבר מברך על הקטן, עד כאן. ונראה לי ראייה לזה מתוספתא (ברכות פ"ד ה"א) שהביא תוספות שם (ברכות לט: ד"ה אבל) שלימה דגלוסקאות ושלימה דבעל הבית מברך על שלימה דגלוסקאות, פרוסה דגלוסקאות ושלימה דבעל הבית מברך על השלימות דבעל הבית, ואם איתא דמברך על שלם היותר גדול, הוה ליה למינקט הכל בשלימה ויותר רבותא, כגון שלימה קטן דגלוסקאות וגדול דבעל הבית מברך על של בעל הבית, אלא מוכח דאז מברך על שלם קטן דגלוסקאות, ואפשר דבהכי מיירי רישא דתוספתא, והיינו דהוצרך למיתני דמברך על שלימה דגלוסקאות. ע"כ. וכך משמע גם ב'מגן אברהם' (סק"ז) דמעלה דנקיות עדיף כיון דהזכרה בהדיא בירושלמי (ברכות פ"ו ה"א). ע"ש. וכן במשנ"ב (סק"ו) ובשעה"צ (סק"ז).

ב. ראה ברש"י (ברכות מא: ד"ה פת הבאה בכסנין) שכתב: לאחר אכילה וברכת המזון היו רגילים להביא כסנין, והן קליות, לפי שיפין ללב כדאמרינן בעלמא (עירובין כט:) הני כסני דמעלו לליבא.

ג. כך כתב הרא"ש (ברכות פ"ו סימן ל): ומסקנא היכא דאכל ליה בתורת כסנין בתחלה הוא מברך בורא מיני מזונות ולבסוף מעין שלש. וכן כתב הרשב"א (שם מב. ד"ה רב הונא), וכך הם דברי הרמב"ם (ברכות פ"ג ה"א). ובש"ע (ס"ו): פת הבאה בכסנין מברך עליו בורא מיני מזונות, ולאחריו ברכה אחת מעין שלש.

ד. ואפשר לבאר מה שהצריך רבינו נטילה, דה'מגן אברהם' (סק"ד) כתב דבנמלך באמצע לאכול יותר אין צריך לברך המוציא, דהא לית ביה שיעורא בנותר. ע"כ. וזה לגבי המוציא שאינו מברך כיון דאין בו שיעור, אמנם לגבי נטילה הרי לא נטל ידיו, וחומר נטילת ידים לסעודה כמש"כ בפנים.

ה. כדאיתא בגמרא (סוטה ד:): ופרש"י: אמר רבי זריקא אמר רבי אלעזר כל המזלזל בנטילת ידים [שאוכל תמיד בלא נטילת ידים] נעקר מן העולם [

עטרת תפארת

עובדות וסיפורים מרבותינו זי"ע

ועתה בני שמעי בקלי לאשר אני מצוה אתך: (כו ח).

פעמים כשפאו לשבת חסידיו על שבת קדש באו כשפכר אחז רבנו באמצע קבלת שבת קדש. והנה בערב שבת קדש זו כשפא רבנו לבית המדרש שלו קדם מנחה, לקח השלית על כתפו והלך אנה ואנה, ומקומו היה בקרן מזרחית צפונית, ורבנו הרב הקדוש רבי אליעזר צבי זי"ע, עמד בצוית השני, ורב רבנו עד לבנו, ואמר: הקיסר ניקאלאי אמר, שצדן לא נולד החץ שיגיע לו, ועשה תכף הבכרה ולהתעטף בציצית, והתחיל להתפלל ברשפי אש כדרכו. והעולם ששמעו זאת תמהו איש אל כעה, כי לא היה דרכו כך, ובפרט קדם הבכרה שבת קדש בעטיפת השלית. וכמו שעה באו כמה עגלות עם חסידים מדראהביטש, וספרו שהרב הקדוש רבי אשר מסטאלין בא לשם ביום חמישי, ושבק לו חיים שם, וגא הבינו את רוח קדשו של רבנו מה שאמר להם, ומה שהפציר בו לשע עמו.

כתבי שם

ותברך יעבר הפל בשלום, והשיב לו הרבי מסטאלין שחסר לו עזרו אלף רובל כסף להוצאות הדרך, והבטיח לו אחד מנגידי עיר דראהביטש להביא לו ביום המחרת, אבל רבנו הפציר בו מאד עד שבכה, שישע עמו בצותא חדא, ולא הועיל. ונסע רבנו לדרכו לבד, וצוה לכל הנלוים אליו שנסעו בכמה עגלות עמו, שלא יעמדו בעיר דראהביטש, עד איהו כפר שהוא כמו פרסה נחצי לפני קאמרינא, ליד המעין ההולך שם, ולא יטעמו בשום מקום בקל הדרך הנ"ל. והוא ונגידי נסעו דרך העיר, ועמד לפני הרב אב"ד דקהלת קדש דראהביטש על רבע שעה, ולא טעם כלום שם, ונסע דרכו עד שבא לכפר הנ"ל, אז הלכו לפוש אצל אחד מאנשי שלומו. וטעמו שם איהו משיקה והלכו לדרכם, ונתן שבח להשם ותברך אשר עזר לו שנסע בשלום, וזה היה ביום רביעי.

והנה דרכו בקדש של רבנו היה בימי הקצף, להתפלל ערב שבת קדש במקום האפשרי, וכמה

שמעתי מפיוד קדשת אדמו"ר כבוד דודי הרב הקדוש רבי אליעזר צבי מקאמרינא זללה"ה, וכן שמעתי כמה פעמים מפיוד קדשת אדמו"ר הרב הצדיק רבי אברהם מרדכי קלינבערג ז"ל. שרבנו הגאון הקדוש רבי יצחק יהודה יחיאל מקאמרינא זי"ע, היה נוהג לשהות בימי הקצף בעיר המרחץ טריסקאוויץ. פעם אחת היה שם ביחד עם הרב הקדוש רבי אשר מסטאלין זללה"ה, והרב הקדוש הנ"ל היה אצלו, ומחמת הלשנתו לא היה יכול רבנו לבוא בחזרה עד יום נסיעתו. וכאשר בא אצלו, נתן לו קוויטל עם אדם זהב, ולקח את בנו יחידו הרב הקדוש רבי ישכאל מסטאלין שהיה אז כבר חמש שנים על זרועו, ובקש ממנו לברכו, וכן עשה ונשקו על מצחו.

ואחר כך שאל רבנו את הרב הקדוש מקארלין, מתי יסע כבוד תורתו לדרכו, והשיב לו ביום מחר, וגא היתה רחמנא ליצלן החולאת הידוע, לא עלינו, שולטת, ובקש רבנו שישע עמו ביחד, ובעזר השם

עטרת החסידות

מספרי רבותינו הקדושים ז"ע

וַיִּתֵּן לָךְ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ וְרֵב דָּגַן וְתִירֵשׁ (בראשית כו ח)

כפיך כי תאכל והמותר מחלק, אז אשריך בעולם הזה, כי תאכל התומך לתורה מובטח לו שהוא ובנו ובן בנו לא יבואו לידי עניות, וטוב לך לעולם הבא.

מביא עשירות

אם יעלה בדעתך אין תורה אין שום חשיבות לתורה, אין קמח יהיה לך עניות ודלות, אבל תומכי התורה יתברכו בכל הברכות מאין סוף.

נוצר חסד' אבות ג, יז

ביטול מעוני ביטול מעושר

רבי יונתן אומר כל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר וכל המבטל את התורה מעושר סופו לבטלה מעוני (אבות ד, ט). מרן אלקי הריב"ש זצ"ל הקשה, למה לא אמר סופו להיות עני, כי הביטול אין עונש לזה שמבטלה מעושר, ואמר שהתנא אמר שלא לקיים אותו מעושר לעולם, ואם אמר סופו להיות עני אפשר שיקיים את התורה מעוני והרי סופו לקיים מעושר, ולזה אמר סופו לבטלה מעוני, הרי לעולם לא יקיים את התורה מעושר, מתוק לחיך ודפח"ח.

נוצר חסד' אבות ד, ט

חולי רע של האדם המקבץ ממון

ראינו בעינינו מעשים בכל יום, [אדם] שאין לו בן ולא בת ומקבץ רבבות כסף, ומניח אותן לגנבים וגזלנים החוטפים אותם, ולא דעת בו [שיחשוב] למי אני עמל, והכל [הוא] על ידי רעה חולה השורה עליו. אפילו מי שיש לו בנים מה תועלת לו, היה לו ליתן לב לעשות מצוות לדורות, ולהחזיק תלמיד חכם כדי שיטול נפשו חלק בעולם הבא ולא יילך בחושך, ועל ידי זה שהוא בהול לקבץ ממון אין לו שליטה כלל להכניע הקליפה, אם יש לו מעט זכות יורש אותו אדם כשר, אבל אם הוא כולו שקר ורע, חוטפין אותו גנבים וגזלנים, ומלכות הרשעה יצר הרע גובר ולוקח הכל, וכל זה גורם עמלק דעת דקליפה.

זוהר ח"י ח"ג דף פד:

השפעות שלהם מצד הקליפה

מעשה בעיר אחת שהיתה קהילה גדולה, והיו בה עשירים גדולים, ומחמת גודל עשרם שאינו דקדושה היו מתגאים בעשרם ולא היו עוסקים בתורה כלל, כי כל השפעות שלהם היו מצד הקליפה, וכל עסקיהם תמיד היו להרבות להם הון רב, ולעבוד כדי להיות להם כל צרכי תאונתם. והיה שם בעיר הזאת זקן אחד וחכם גדול, ואמר להם, דעו לכם אם תתעסקו בתורה ובמצוות ובמעש"ט, ועיקר הוא לימוד התורה לעשות ולעסוק בה מה שהתורה אמרה לעשות, ותעשו תשובה שלימה על העבר, יכול להיות שלא יחרוב הקב"ה את העיר. וכך היה, שכל זמן שהזקן הזה היה חי, בזכותו לא נעשה דבר, וכשנפטר והלך לעולמו, בא מלך אחד ודחק את העיר, עד שנתנו שליש ממונם על פי שבועה, ואמר המלך להם השבעו לי בתורתכם אם נתתם לי מכל ממונכם שליש בשוה, והיו נשבעים כולם, ואח"כ באו רוכלים ואמרו למלך שהטמינו כמה ממונם תחת קרקעות שלהם, אמר להם המלך עברתם על תורתכם ונשבעתם לשקר, והוליד לכל העיר לשבירה ואח"כ החרב את כל העיר, וכל זה היה לקיים דברי הזקן הנ"ל. עיין ספר חסידים (סימן ר"ב).

אור עינים' ח"א ערך עשירים

והפניות של התחלות, ומבקש רחמים שירוהו הדרך הנכון, ובוזה נכלול השמאל בימין. ואז העושר נמשך במכל שכן מימין והכל מימין, ולכן העושר והכבוד אדרבה מוסיף לו יראה ואהבה לעבוד את בוראו באמת.

ועל ידי הכבוד והשם טוב נתגדל ונתקדש שמו הגדול, 'ורבים השיב מעוני' (מלאכי ב, ו) במתק שפתיו, והכל נמשכין אליו, אפילו אותן שעומדין בצד שמאל שאין טועמין מאור עליו, נמשכין לצד שמאל של הצדיק, בחינות עושר וכבוד שיש לו, ועל ידי זה מקרב לבם לאביהם שבשמים, ויתגדל ויתקדש שמו הגדול.

וזהו 'מתוך' של 'שלא לשמה' ש'בא' גם כן 'לשמה' (פסחים נ:), אבל שוטה העוסק כל ימיו בשמאל, בפניות זרות, נמשך לו עושר וכבוד משמאל, והעושר מטרידו מעבודת השם, והכבוד לוקח השוטה לעצמו, ונופל מכל עיקר העבודה התמימה, ונמשכין אליו אנשים כמותו, ודי בזה למשכילים.

'נתיב מצותיך' נתיב התורה א, ה-ו

כשהעשירות נשפע ע"י הצדיק אז העשיר שמח

בחלקו ועושה בו רצון הבורא

העושר הנשפע על ידי הצדיקים, אז (העושר) [העשיר] הזה שמח בחלקו (אבות ד, א) בעולם הזה, ועושה בו רצון קונו, וחלקו צפון לעולם הבא, ועושר הנשפע בלתי צדיק, מטרידו בעולם הזה ומוציאו מן העולם הבא, ומתגאה בעשרו ואינו מרחם על העניים, ובאור פני מלך חיים שלא יהיה 'עושר שמור לבעליו לרעתו' (קהלת ה, יב). כי הצדיק מקיף בסוד 'החנוני מקיף' שם 'קרע שטן', (החנוני מקיף גי' שטי"ן) פועל פעולות נוראות, י"ד משי"ה (גי' שטי"ן) קורע כל המשטינים והקליפות שלא יינקו ממנה הקליפות.

נוצר חסד' אבות ג, טז

דרך עבודת השם של העשירות הוא קשה יותר

מנסיון העניות

כי יצחק [שהוא] מדת הדין דינא קשיא, רצה שיעקב לא יהיה לו חלק מתאוות עולם הזה, אלא [ה]הכרחי של חיותו בצמצום הרבה ובזיון, כדי לא יתגרה בו הרע, ויכניע יצרו ויהיה לו חלק בשלימות בעולם הבא שכולו טוב. והשכינה אין רצונה בזה לבטל הבחירה לגמרי כמעט, ושיהיה דרך עבודה על ידי דוחק ועוני וצער, כי הוא 'בכל צרתם לו צר' (ישעיה סג, ט), ודרך עבודה בעושר יותר גדול ויותר נסיון, ולכך רצון השכינה שיהיה לישראל כל טוב גם בעולם הזה... ולזה כשרצה יצחק לברך את עשו, צער גדול היה אל השכינה, וזהו (תהלים קכ, א) 'בצרת ה' לי קראתי ויענני (פירוש 'בצרתה' הם אותיות בצרת ה'), ולא הכירו ויברכהו' (בראשית כז, כג) בברכה שתומה מאין עליון.

זוהר ח"י ח"ב דף רצט.

העשיר צריך להתייגע רק על חלקו. וחלק עניים

שאלו בא אליו בלא יגיעו

כל מה שאתה יגע, די לך בזה שאתה אוכל והוא הדין שאר צרכים, והשאר מחלק לעניים ותלמידי חכמים. ובאמת יבין העשיר כי חלקו בא לו ביגיעה ועמל, וחלק עניים ותלמידי חכמים בא לו השפע בנקל, ומזה יבין שצריך לחלק לעניים, והמרבה יתרבה אצלו השפע עד אין סוף. וזהו יגיע

התבטלות העשיר לצדיק

ומעשה היה בימי איש אלהים הגאון אלהי מורינו ורבינו **דוב**, שנתקרב אליו איש אחד עשיר מופלג, וירד מנכסיו ונעשה עני, ושאל לו הסבה, והשיב עד כאן עמדת בצפון, וכשקרבת עצמך להפיק חכמה, נכנסת לדרום ונתרחקת מצפון וירדת מנכסיך, ובאמת הקדוש רבינו מרב ענוה שלו השיג כך, כי באמת כשמקרבת עצמו לצדיק, צריכין להיות בביטול והכנעה אין ממש ובאהבה גדולה, ושם במדת אין לית שמאלא בההוא עתיקא, כולא ימינא, והצפון והדרום כלולין יחד עד אחד, כי שם האחדות הגמור, יכולין להמשיך עושר וחכמה מאחדות הפשוט, וזה העשיר לא נתבטל במדת אין לפני רבינו הקדוש, ולכך ירד מנכסיו, ורבינו מרב ענוה שלו כידוע גודל ענוה שלו, לא אמר לו זה אלא ברמו.

'היכל הברכה' במדבר א, כ

השפעת העושר הוא כדי שיהיה לו לב רחב

לעבודת השי"ת

חימום של הקדושה [הוא] לחמם לשורר ולזמר להודות ולהלל, 'זמרו ה' כי גאות עשה' (ישעיה יב, ה), וגרמו שהקליפה יש להם גאווה זה לרומם עצמם לינק מן המקום הנקרא 'מסתרים' (ירמיה יג, יז), וזהו (חגיגה ה:): מפני גאותן של ישראל שנשפע עליהם הרחבה ועושר, שיהיה להם לב רחב לעבוד השם יתברך בשירה וזמרה בתורה ובתפלה מתוך הרחבה ונחת ושמחה, שזה בא מתוך יחוד חיזונית מילוי דאבא ואמא, ואמר 'במסתרים' שאחזו חיזונים במסתרים עליונים, ובאכזריות גאווה שלהם גלו מסתרים...

'זוהר ח"י ח"ב דף רכא:

העובד השם בחיזונית ובפנימיות לשם שמים

זוכה לעושר וכבוד ואריכות ימים לעולם הבא וע"י

הכנעה זוכה לעושר וחכמה יחד

באמת זה התחלה שהוא בחינות שמאלא בעי לאכללא בימינא (זוהר ח"ג קעח.), דהיינו שגם החיזונית יהיה לשם שמים, ומזה נמשך עושר וכבוד, ומהפנימיות נמשך אורך ימים לעולם הבא. וזכאין אינון צדיקייא דלא סטאן לא לימינא ולא לשמאלא (אידירא זוטא רצ.), אלא באין למדריגות אין, לעשות רצון בוראם במסירות נפש, ואז נמשך עליהם אורך ימים ועושר וכבוד הן ברוחניות והן בגשמיות.

כי באמת היה מעשה אצל רבינו הקדוש מוהר"ר **דוב בער** [המגיד ממעזריטש], שנתקרב אליו עושר אחד וירד, ואמר הסיבה, כי חכמה בימין ועושר בצפון, ולא היה אפשר לשניהם להיות כאחד. אבל מי שזוכה למדת 'אין', ממשך הכל ברגע אחד, כי שם כולא ימינא. ועל כל פנים בעי לאכללא שמאלא בימינא, ואז נמשך עושר וכבוד, והכל לשם שמים ולא לטורדו חלילה. וזה עצמו היה לאברהם אבינו, 'ואעשך לגוי גדול' (בראשית יב, ב), שתזכה לבנים, 'ואברכך', בממון, 'ואגדלה שמך' וטבעך בעולם (פסחים קיז:), כל זה לצד שמאל של היצר, ילך לכונה זאת. דבר אחר, זהו שאומרים אלהי אברהם, זהו הפנימיות עיקר ושורש.

וכללו של דבר, הצדיק גם בחינות השמאל מכליל בימינא, ומשליך לגמרי הפניה החיצונית, ולוקח העיקר, ובכל כחו משליך הרע והחומריות